

กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง
The Supervision Process of The Administrator and Educational
Quality of District Learning Encouragement Centers in The
Central Region

¹ปิยะนุช สรณวัตร Piyanuch Sornnuwat

²วรกาญจน์ สุขสดเขียว Vorakarn Suksodkiew

¹²คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹²Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: sornnuwat@gmail.com

Received June 28, 2023; Revised February 12, 2024; Accepted: March 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ครู กศน. จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด กับคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านสรุปผลการนิเทศ และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพของ

ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ตามลำดับ และ 3) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร; คุณภาพการศึกษา; ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to determine 1) administrator's supervision process of district learning encouragement centers in the central region 2) educational quality of district learning encouragement centers in the central region and 3) the relationship between administrator's supervision process and educational quality of district learning encouragement centers in the central region. The sample of this research consists 132 of district learning encouragement centers in the central region. The two respondents from each district learning encouragement centers consists of a director or acting director and a teacher, with the total of 264. The research instrument was a questionnaire regarding administrator's supervision process, based on the concept of Office of the Non-Formal and Informal Education and educational quality, based on the concept of Announcement of the Ministry of Education, Thailand. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient. The research findings revealed that: 1) Administrator's supervision process for district learning encouragement centers in the central region as a whole was at the high level. The arithmetic mean ranking for each factor from the highest to the lowest were as follows; the plans of supervision and options defining, the study of current problems and needs, the process of supervision, the conclusion of supervision and the creation of supervision tools, respectively 2) Educational quality of district learning encouragement centers in the central region as a whole was at the high level. The arithmetic mean ranking for each factor from the highest to the lowest were as follows; quality of centers management, quality of education management and the quality of learners/service receiver, respectively and 3) The relationship between administrator's supervision process and educational quality of district learning encouragement centers were in a high correlation with a significance level at .01.

Keywords: Supervision Process; Educational Quality; Learning Encouragement

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแส

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถรู้เท่าทันและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สถานศึกษาจะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน การกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การมีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งครูและผู้บริหาร มีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และให้เวลาผู้เรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย มีการใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย มีการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของงานวิชาการและการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

ประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป เช่น ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ด้านประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่การใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ งบประมาณ และบุคลากรที่ปฏิบัติงาน รวมถึงปัจจัยในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ความพร้อมด้านเทคโนโลยี สื่อ สารสนเทศ ศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมในการจัดการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ประกอบกับสภาพบริบท ความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน ท้องถิ่น ส่งผลทำให้คุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง ผ่านเป้าหมายขั้นสูง (คะแนนเฉลี่ย 39.90 ขึ้นไป) จำนวน 8 แห่ง และไม่ผ่านเป้าหมาย (คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 39.28) จำนวน 10 แห่ง ในภาคเรียนที่ 1 ปี

การศึกษา 2564 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง ผ่านเป้าหมายขั้นสูง (คะแนนเฉลี่ย 39.90 ขึ้นไป) จำนวน 8 แห่ง และไม่ผ่านเป้าหมาย (คะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 39.28) จำนวน 10 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2564)

นอกจากนี้ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และพบปัญหาว่าร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 1.1 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา, มาตรฐานที่ 1.3 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และมาตรฐานที่ 1.4 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ต่ำกว่าร้อยละ 50 และพบว่า มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา, มาตรฐานที่ 3.8 การส่งเสริม สนับสนุน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง, 2564)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ว่าอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง
2. เพื่อทราบคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (The One Shot, Non-Experimental Case Study Design) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 192 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 แห่ง โดยใช้

วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และ ครู กศน. 1 คน จากจำนวนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 264 คน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีระบบ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาปัญหา อุปสรรคต่างๆ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สืบค้นจากตำราเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ เอกสารทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในการจัดทำโครงร่างงานวิจัย ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ผลการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านสรุปผลการนิเทศ และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot})

ด้าน	กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอ ในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot})	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)	4.48	0.55	มาก

2	วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	4.49	0.53	มาก
3	สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3)	4.29	0.66	มาก
4	ปฏิบัติการนิเทศ (X_4)	4.42	0.51	มาก
5	สรุปผลการนิเทศ (X_5)	4.37	0.58	มาก
รวม (X_{tot})		4.42	0.50	มาก

2. คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (Y_{tot})

ด้าน	คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลางโดยภาพรวม (Y_{tot})	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)	4.29	0.48	มาก
2	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2)	4.36	0.50	มาก
3	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)	4.48	0.46	มาก
รวม (Y_{tot})		4.38	0.44	มาก

3. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.761$) และมีลักษณะคล้ายตามกัน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

คุณภาพการศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2)	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)	ภาพรวม (Y_{tot})
กระบวนการนิเทศ ของผู้บริหาร				
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)	.501**	.637**	.638**	.638**
วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	.589**	.698**	.659**	.711**

สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X ₃)	.531**	.602**	.582**	.626**
ปฏิบัติการนิเทศ (X ₄)	.581**	.671**	.663**	.702**
สรุปผลการนิเทศ (X ₅)	.608**	.723**	.700**	.745**
ภาพรวม (X _{tot})	.624**	.734**	.721**	.761**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการนิเทศของผู้บริหารเป็นนโยบายและจุดเน้นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีคุณภาพ สามารถสนองความต้องการของประชาชน อีกทั้งผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอส่วนใหญ่ยังเป็น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่จะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิกขวิชัย ยางงาม ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับมากทุกด้าน (ภิกขวิชัย ยางงาม, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกำชัย ยุกติชาติ ที่ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชา ชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน (กำชัย ยุกติชาติ, 2564)

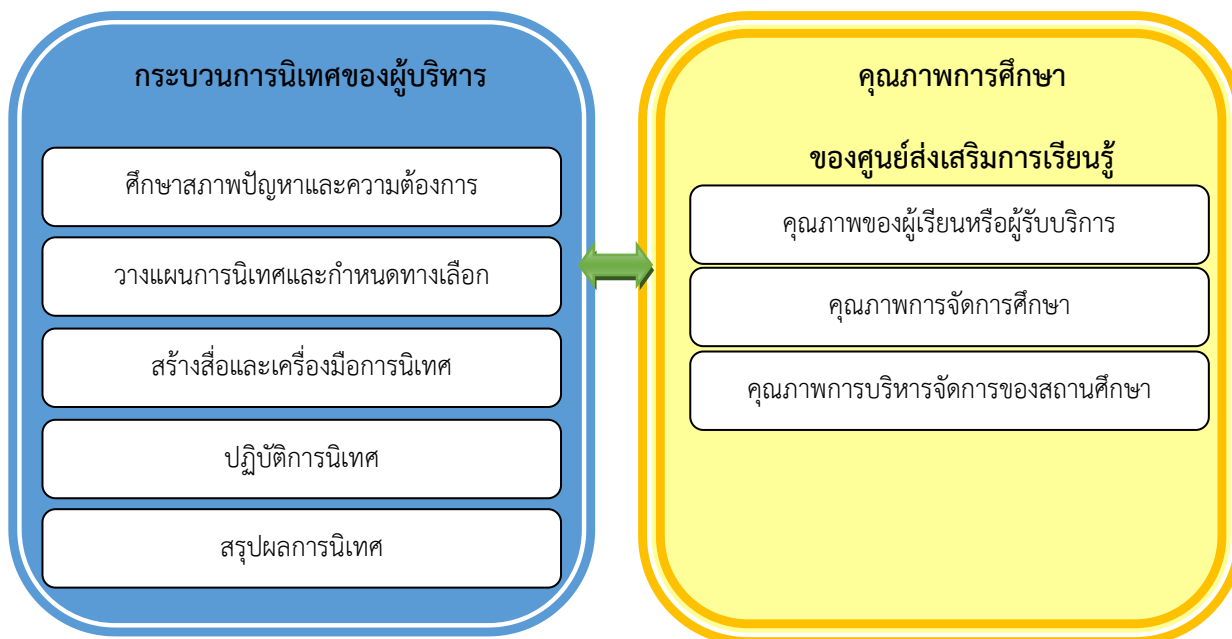
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ได้ตระหนักถึงการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ กำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน การกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งครูและผู้บริหาร สร้างโอกาสในการเรียนรู้และใช้เวลาผู้เรียน จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด และปลอดภัย จัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของงานวิชาการและการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีการวางแผนการ

ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนัปร แก้วจิราสิน ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (นัยนัปร แก้วจิราสิน, 2562)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นนักวางแผนพัฒนา สามารถนำกระบวนการนิเทศไปสู่การปฏิบัติ เกิดกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากตามไปด้วย ในขณะเดียวกัน หากกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขต ภาคกลาง อยู่ในระดับต่ำ ย่อมส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางอยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเรื่องกิตติ ะชุม ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เรื่องกิตติ ะชุม, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากตามไปด้วย ในขณะเดียวกัน หากกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขต ภาคกลาง อยู่ในระดับต่ำ ย่อมส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางอยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นเดียวกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร เป็นการทำงานที่มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และสรุปผลการนิเทศ เพื่อให้สถานศึกษามีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ คุณภาพการจัดการศึกษา และคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

บทสรุป

กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และมีลักษณะคล้ายตามกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ให้ร่วมกันสร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย

อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งทดลองใช้เครื่องมือการนิเทศให้สามารถสะท้อนการดำเนินงานได้จริง จะทำให้ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ควรมีมาตรการในการเร่งรัดคุณภาพผู้เรียนให้มากขึ้น ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก เสริมทักษะการอ่าน การเขียน การสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

3. ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงควรให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปผลการนิเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา มากที่สุด โดยการส่งเสริมให้ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศ จัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนด ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปผลการนิเทศ ซึ่งทำให้สามารถกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนของงาน และสามารถพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นที่คุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การดำเนินงานที่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคใต้ และในพื้นที่ อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย ยุกติชาติ. (2564). การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปถัมภ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(2): 17-34.
- นัยนัปพร แก้วจิราสิน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1): 610-624.
- ภิชาวิชัย ยางงาม. (2564). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- เรืองกิตติ์ วะชุม. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 2(3): 41-55.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต. กรุงเทพฯ: โรงสีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2564) หนังสือที่ ศธ 0210.130/2304 เรื่องแจ้งผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงสีการพิมพ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

